

Gezondheid in Kaart 2022

Kernboodschappen Albrandswaard

Leeswijzer

Hieronder staan de kernboodschappen voor gemeente Albrandswaard. Het is een samenvatting van de belangrijkste gezondheidsuitkomsten uit de meest recente Gezondheidsmonitors kinderen, jongeren en volwassenen en ouderen. Er is gekozen voor thematische kernboodschappen in overeenstemming met de indeling van het dashboard van Gezondheid in Kaart. Voor de leesbaarheid wordt in de tekst voor het aanduiden van leeftijdsgroepen de onderstaande termen gebruikt:

- **Kinderen** 0 t/m 11 jaar
- **Jongeren** klas 2 en 4 voortgezet onderwijs
- **Jongvolwassenen** 18 t/m 23 jaar
- **Volwassenen** 18 t/m 64 jaar
- **Ouderen** 65 jaar en ouder

Als er over een afwijkende leeftijdsgroep wordt gerapporteerd dan staat de exacte leeftijdsgroep erbij vermeld.

Bevolking

Albrandswaard vergrijst

Het aandeel huishoudens met kinderen is hoger dan gemiddeld in de regio en Nederland, het aandeel eenpersoonshuishoudens juist lager. In Albrandswaard neemt het aantal 65-plussers richting 2040 sterk toe. Op basis van bevolkingsprognoses wordt in 2040 anderhalf keer zoveel 65-plussers als in 2021 verwacht (6.500). Vergrijzing leidt in de

Auteur

Schouten G.M. (Gea), Maaïke Dujardin, Nathalie Koene-Smit en Mariek van Veelen, Onderzoek en Business Intelligence, Gemeente Rotterdam, mei 2022, versie 2.0.

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op Gezondheidinkaart.nl. Vragen over deze feitenkaart mailt u naar Gezondheidsmonitor@rotterdam.nl.
Fotografie: Ingmar Timmer

komende decennia tot grote maatschappelijke opgaven. In gemeente Albrandswaard is de grijze druk, het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van 100 personen in de 'productieve' leeftijdsgroep, vergelijkbaar met het regionaal gemiddelde, maar lager dan het Nederlands gemiddelde. Vanaf 2010 is er wel een toename van de grijze druk zichtbaar van 20 naar 30 in 2021, maar tussen 2020 en 2021 is de grijze druk gelijk gebleven. Wijziging van beleid heeft weinig effect op de vergrijzing zelf. De GGD beveelt aan om in het beleid te richten op maatschappelijke opgaven die samenhangen met de vergrijzing, zoals het voorkomen van ouderdomsziekten, en de toename van de zorguitgaven. Ook is het belangrijk om zicht te houden op de aansluiting van woon- en zorgvoorzieningen bij een veranderende populatie.

Aandacht voor sociaaleconomische gezondheidsverschillen

In Albrandswaard is het gemiddeld persoonlijk inkomen hoger dan in de regio en Nederland. De werkloosheid is iets toegenomen, van 2,8% in 2019 tot 3,3% in 2020. Het aandeel ouderen dat aangeeft moeite te hebben om rond te komen van het huishoudinkomen is in 2020 7%. Dit is lager dan in 2016, toen 14% aangaf moeite te hebben met rondkomen. Van de huishoudens heeft 5,5% een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Dit is een stabiel en gunstiger gegeven in vergelijking met het Nederlands gemiddelde (10,4%).

Het is een landelijke ambitie om de toenemende gezondheidsverschillen tussen hoog- en laagopgeleiden te stabiliseren of, beter, te laten afnemen. De coronacrisis heeft de grootste impact bij groepen in de samenleving waar al achterstanden zijn en zorgt voor toenemende ongelijkheid, ook ten aanzien van de gezondheid. Daarom beveelt de GGD aan om ook in Albrandswaard bij preventie vooral ook te richten op het verkleinen van deze kloof. Dit kan bijvoorbeeld door extra aandacht te besteden aan het bereiken van inwoners met een lage sociaaleconomische status bij preventieprogramma's.

Gezondheid en ziekte

Levensverwachting verder toegenomen

Het RIVM voorspelt een toename van het aantal mensen met minimaal één chronische aandoening. Toch voelen we ons in 2040 even gezond als nu, en we ervaren ook niet meer beperkingen in onze activiteiten. In Albrandswaard is de levensverwachting voor mannen en vrouwen samen toegenomen tot 83 jaar en hiermee hoger dan het landelijk gemiddelde (81,8 jaar). De aandoening waar landelijk de meeste mensen in 2020 aan overleden was COVID-19. Dementie, longkanker, beroerte en coronaire hartziekten vormen de top vijf van doodsoorzaken die leiden tot de hoogste sterfte. Het aantal sterfgevallen in Albrandswaard was mede door COVID-19 in 2020 (207) fors hoger dan in 2019 (157). Sinds het begin van de meldingen is voor 24 mensen (dd 25-04-2022) aangegeven dat deze zijn overleden aan COVID-19. Ruim een kwart van de volwassenen (27%) heeft een chronische aandoening en 45% van de ouderen. Dit is vergelijkbaar met het regionaal en landelijk gemiddelde. Het aandeel volwassenen met een beperking op mobiliteit is lager dan het regionaal gemiddelde (3% versus 6%).

Ervaren gezondheid jongeren, volwassenen en ouderen vergelijkbaar met het regio gemiddelde

De ervaren gezondheid, het oordeel over de eigen gezondheid, is één van de beste voorspellers van sterfte. Op regioniveau zien we een stijging van het aandeel volwassenen met een goede gezondheid. Bij jongeren juist een daling. In gemeente Albrandswaard beoordeelt 84% van de volwassenen hun gezondheid als (zeer) goed en 69% van de ouderen. Dit lijkt ook een stijging ten opzichte van de voorgaande meting, maar het verschil in percentages tussen de jaren valt echter binnen de normaal te verwachte variatie en zijn aan het toeval toe te schrijven. In 2012 oordeelde zowel volwassenen als ouderen positiever over hun eigen gezondheid ten opzichte van de regio. In 2016 en 2020 is het oordeel over de gezondheid vergelijkbaar met het gemiddelde van de regio. Ouders beoordelen de gezondheid van 4- tot en met 11-jarigen iets gunstiger dan in de regio (98% versus 95%).

Houd rekening met een toename van ouderdomsziekten

De vergrijzing leidt landelijk tot een verschuiving in ouderdomsziekten. Dementie wordt de belangrijkste doodsoorzaak. In Albrandswaard maken 319 mensen met dementie gebruik van zorg. Dit is 2,2% van de inwoners van 40 jaar en ouder. Van deze 319 mensen woont driekwart thuis. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde waar tweederde thuis woont. Volgens schattingen van ABF neemt het aantal mensen met dementie in Albrandswaard in 2040 toe tot 740. Daarnaast zullen aandoeningen van het bewegingsapparaat, diabetes, verminderd gezichtsvermogen en gehoorstoornissen toenemen. In Albrandswaard komen de meeste ouderdomsziekten evenveel voor als in de regio. Een uitzondering hierop is diabetes. Onder ouderen in Albrandswaard komt diabetes iets minder vaak voor dan in de regio (11% versus 15%).

Houd zicht op de mentale gezondheid van alle inwoners

Mentale (psychische) ongezondheid vormt in Nederland een groot deel van de totale ziektebelasting onder de volwassen bevolking. Regionale cijfers laten voor jongeren en jongvolwassenen een negatieve ontwikkeling in de tijd zien op dit gebied. De psychische gezondheid van de kinderen en jongeren is over het algemeen vergelijkbaar met de regio en Nederland, maar zowel voor jongeren als voor jongvolwassenen nam de problematiek ten opzichte van voorgaande meting toe. Ouderen in Albrandswaard hebben juist minder vaak een hoog risico op een depressie of angststoornis dan gemiddeld in de regio. Ruim één op de vijf jongvolwassenen ervaart (heel) veel stress, dit betreft vooral stress over de studie en sociale media. Het is belangrijk om de

psychosociale ontwikkeling van jongeren goed te volgen. Preventief beleid kan zich richten op het voorkómen van een depressie door voorlichting en bewustwording en het bevorderen van de signalering van depressieve klachten.

Leefstijl

Zet in op een rookvrije omgeving

De landelijke verwachting is dat het percentage rokers onder jongvolwassenen de komende jaren verder gaat dalen. In de cijfers van Albrandswaard zien we dat ook terug (van 23% in 2012, naar 18% in 2016 en 12% in 2020). Het trendscenario voor 2040 schat het percentage rokende volwassenen (18 jaar en ouder) in 2040 op 14%. In 2020 is het aandeel rokers van 18 jaar en ouder in Albrandswaard 13% en hiermee lager dan in de regio en Nederland. Het aandeel rokers onder mannen is hoger dan onder vrouwen (15% versus 9%). Het rookgedrag onder vrouwen is ook gunstiger dan in de regio en Nederland. Het rookgedrag onder jongeren in Albrandswaard is vergelijkbaar met de regio en landelijk. Van de jongeren rookt 2% wekelijks en 1,4% dagelijks. Preventieve aandacht voor het rookgedrag onder jongeren blijft belangrijk om een verdere daling te bereiken.

Stimuleer bewegen in het dagelijks leven en dring overgewicht terug

De Nieuwe Richtlijn Bewegen is erop gericht om bewegen te integreren in het dagelijks leven. De uitdaging is om een blijvende verandering in beweeg- en zitgedrag te realiseren met als doel een grotere gezondheidswinst te behalen. Het aandeel inwoners met obesitas is in Albrandswaard onder alle leeftijdsgroepen gelijk gebleven met de voorgaande meting. Het aandeel jongeren van 12 en 13 jaar dat te zwaar is, is 16%. Dit is een toename ten opzichte van 2018 (11%), maar vergelijkbaar met het niveau van 2017 (15%). Opvallend is de stijging van het aandeel volwassenen met matig overgewicht. Dit nam toe van 38% in 2016 tot 41% in 2020 en is hiermee hoger dan het regionaal en landelijk gemiddelde (respectievelijk 35% en 33%). Kinderen en jongeren sporten vaker dan gemiddeld bij sportscholen of –verenigingen. Dit geldt ook voor volwassenen en ouderen. Het aandeel ouderen in Albrandswaard dat wekelijks sport is in 2020 hoger dan in 2016 (37% versus 29%). De GGD adviseert om naast blijvende aandacht voor het terugdringen van overgewicht aandacht te (blijven) besteden aan toename van bewegen in het dagelijks leven.

Voorkom schadelijk alcoholgebruik, alcoholpreventie bij jongeren blijft belangrijk

Het risico op gezondheidsschade door alcohol hangt af van het totale alcoholgebruik, maar ook van het drinkpatroon. In gemeente Albrandswaard vindt 14% van de ouders het acceptabel als een kind jonger dan 18 jaar alcohol drinkt. Van de jongeren dronk 17% in de laatste vier weken alcohol en 15% dronk in dezelfde periode vijf of meer alcoholische drankjes bij één gelegenheid. Het alcoholgebruik onder jongeren lijkt stabiel. De percentages zijn lager vergeleken met het Nederlands gemiddelde. Het alcoholgebruik van de ouderen lijkt in de afgelopen vier jaar veranderd. Ouderen houden zich in vergelijking tot 2016 vaker aan de richtlijn van maximaal 1 glas alcohol per dag. Overmatig alcoholgebruik is niet veranderd. Voor jongeren is het drinken van alcohol erg schadelijk. De herziene Drank- en Horecawet verplicht de gemeente om een preventie- en handavingsplan op te stellen. Advies is om de preventieactiviteiten voor de jeugd jaarlijks te evalueren.

Fysieke omgeving

Geef gezondheid een plek in de Omgevingswet en Omgevingsvisie

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet verplicht de gemeente om een Omgevingsvisie op te stellen. In een omgevingsvisie kunnen randvoorwaarden geboden worden voor een gezond leven in uw gemeente. Kernpunten als inzet op schone lucht, balans tussen rust (stilte) en drukte (stedelijkheid) en het makkelijk maken om te sporten en te bewegen kunnen benoemd worden in de visie. De GGD adviseert om bij het gesprek hierover gebruik te maken van gezondheidsdata.

Beperk geluidhinder en bevorder de luchtkwaliteit

Albrandswaard is matig stedelijk, er zijn 1.038 adressen per km². Dit is lager dan gemiddeld in Rijnmond (1.860). Er is 326,7 m² niet-agrarisch groen per inwoner beschikbaar. Dit is hoger dan gemiddeld in Rijnmond (268 m²). De woonomgeving en het groen wordt in Albrandswaard over het algemeen goed beoordeeld. Mensen ervaren evenveel geluidhinder als in de regio gemiddeld. Gezien de ligging is er naar verwachting ook minder geluidsoverlast door vliegtuigen en treinen. Opvallend is wel dat bij alle geluidsbronnen er een lichte toename is van hinder, maar dit is geen significante toename. Mogelijk is dit een effect van het feit dat mensen door de Coronamaatregelen meer thuis zijn en meer hinder hebben ervaren. De meeste geluidhinder wordt

ervaren van brommers of scooters en burens. Vanwege de samenhang tussen ernstige geluidhinder en gezondheidsrisico's adviseert de GGD aandacht te blijven besteden aan het beperken van geluidsoverlast.

Mensen leven in Albrandswaard naar verwachting 6,5 jaar korter door luchtverontreiniging. Positief is dat vanaf 2018 het aantal verloren levensjaren afneemt. In Albrandswaard wonen 1.340 inwoners (5,2%) binnen 50 meter van een drukke binnenstedelijke weg of binnen 100 meter van een rijksweg. Dit is lager dan gemiddeld in de regio (15,2%). Het aantal en aandeel inwoners langs drukke binnenstedelijke wegen is in 2020 vergelijkbaar met 2017. Om de blootstelling van inwoners aan roet te verminderen, raadt de GGD aan om structurele bronmaatregelen te nemen (gericht op schoner vervoer) en langs drukke wegen geen nieuwe woningen en 'gevoelige bestemmingen' (bijvoorbeeld scholen, kinderopvangcentra en verzorgingshuizen) te bouwen.

Sociale omgeving

Ernstige eenzaamheid vooral toegenomen onder jongvolwassenen

Eenzaamheid is een bedreiging voor de gezondheid. Eenzaamheid hangt direct samen met een verhoogde kans op vroeg overlijden, los van andere risicofactoren als een hoge leeftijd, chronische ziektes en functionele beperkingen. Het percentage inwoners dat aangeeft eenzaam te zijn is in Albrandswaard onder volwassenen toegenomen van 35% in 2016 tot 45% in 2020. Zowel emotionele als sociale eenzaamheid is toegenomen. Van de jongvolwassenen geeft 16% aan ernstig eenzaam te zijn. Ook dit aandeel is fors toegenomen ten opzichte van 2016. Bij ouderen is ernstige eenzaamheid gedaald en lager dan in de regio.

Participatie

Daag bewoners uit tot maatschappelijk activiteit en bied passende ondersteuning

Er zijn aanwijzingen dat actief meedoen aan de maatschappij (bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of lidmaatschap van een vereniging) voor ouderen positieve gezondheidseffecten oplevert. Bij mantelzorg ligt dit anders. Het geeft weliswaar vaak voldoening, maar kan ook leiden tot negatieve gezondheidseffecten, zeker bij langdurige, intensieve zorg. In Albrandswaard doet bijna een kwart van de volwassenen vrijwilligerswerk. Regionaal is er een afname van vrijwilligerswerk bij volwassenen tot 65 jaar. Mogelijk is dit een effect van de coronamaatregelen. In Albrandswaard zien we ook

een lichte afname, maar dit is geen significante afname. De maatschappelijke participatie van 65-plussers in Albrandswaard is wel iets hoger dan gemiddeld in de regio (57% versus 52%). Van de inwoners van 18 jaar en ouder is 12% mantelzorger. Ruim één op de tien mantelzorgers voelt zich in enige mate belast bij het geven van mantelzorg. Het percentage overbelaste mantelzorgers is in Albrandswaard vergelijkbaar met de regio (15%). De GGD beveelt aan om het actief meedoen in de maatschappij te (blijven) stimuleren, met aandacht voor preventie van overbelasting van mantelzorgers.

Zorg en voorzieningen

Zorgkosten Wlz nemen in Albrandswaard licht toe

Het RIVM voorspelt een verdubbeling van de zorguitgaven in 2040, veroorzaakt door bevolkingsgroei, vergrijzing, technologie en stijging van de welvaart. De gemiddelde uitgaven voor de zorgverzekeringswet (Zvw) liggen voor de meeste gemeenten tussen de €2.200 en €2.700 per inwoner (2019). In Albrandswaard zijn de gemiddelde kosten €2.293 en dit valt binnen deze range. De zorguitgaven van inwoners van 65 jaar en ouder vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) bedraagt per inwoner in 2019 €2.665. Het aantal ouderen dat gebruik maakt van de Wlz en de gemiddelde kosten per inwoner is tussen 2017 en 2019 toegenomen. De steeds groter wordende groep inwoners van 85 jaar en ouder gaat een groter beroep doen op de gezondheidszorg en thuiszorg. Het blijft belangrijk het zorggebruik te monitoren en tijdig in te spelen op passende voorzieningen als thuiszorg en aansluitende woonvormen.

Aandacht voor het behouden van hoge vaccinatiegraad

Per 1 januari 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Een van de taken is het bereiken of vasthouden van een vaccinatiegraad van 90%, zoals vastgesteld in het Global Vaccine Action Plan (GAVP). Het aandeel kinderen dat de vaccinaties uit het RVP krijgt, is landelijk en in de regio hoger dan 90%, maar lager dan 95%. Zo wordt de norm van 95%, die nodig is om o.a. mazelen uit te bannen, in Nederland bij de eerste BMR-vaccinatie niet meer gehaald. Het HPV-vaccin tegen baarmoederhalskanker en het MenACWY-vaccin voor 14-jarigen tegen meningokokkenziekte zijn later toegevoegd aan het RVP. De vaccinatiegraden voor deze vaccins liggen ruim onder de 90%. In Albrandswaard wordt de norm van 95% bij bijna alle vaccinaties wel gehaald.

De deelname aan de HPV-vaccinatie tegen baarmoederhalskanker is landelijk toegenomen van 53% naar 64%.

Een vergelijkbare toename zien we in Albrandswaard, waar de vaccinatiegraad voor HPV toenam van 52% tot 66%. De vaccinatiegraad (volledig) voor COVID-19 is 83,9% voor inwoners van 12 jaar en ouder. Dit is hoger dan gemiddeld in de regio Rijnmond waar dit 75% is.

Bevolkingsonderzoek helpt om ziektes in een vroeg stadium te ontdekken of te voorkomen

Deelname aan de bevolkingsonderzoeken is voor borstkanker stabiel en over de periode 2018-2020 77,6%. Deelname aan baarmoederhalskanker daalt in de afgelopen tien jaar licht van boven de 60% naar 58% in 2019 en 2020. Deelname aan darmkankeronderzoek is stabiel, in 2020 nam 74% van de genodigde deel aan dit onderzoek.

Bronnen en verwijzingen

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en, CBS en RIVM.

Gezondheidsmonitor Jeugd 2019, GGD'en en RIVM.

Gezondheidsmonitor Kinderen 2018, GGD Rotterdam-Rijnmond.

www.gezondheidink kaart.nl

Corona dashboard <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/gemeente>

RIVM Statline <https://statline.rivm.nl>

Alzheimer Nederland. (6 januari 2020). *Mensen met dementie per gemeente*.

Vektis. (24 januari 2022). *Factsheet dementie*.

RIVM. (2018). *Leefstijl - Hoe (on)gezond leven we in de toekomst?*

Staat van Rijnmond <https://www.staatvanrijnmond.nl/jive>

Vektis. (18 maart 2021). *Factsheet Zorg in gemeenten*.

Corona dashboard <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/gemeente>

RIVM Statline <https://statline.rivm.nl>

Alzheimer Nederland. (6 januari 2020). *Mensen met dementie per gemeente*.

Vektis. (24 januari 2022). *Factsheet dementie*.

RIVM. (2018). *Leefstijl - Hoe (on)gezond leven we in de toekomst?*

Staat van Rijnmond <https://www.staatvanrijnmond.nl/jive>

Vektis. (18 maart 2021). *Factsheet Zorg in gemeenten*.
